

ΟΙ ΑΘΛΟΙ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΗ ΜΕ ΑΛΛΑ ΜΑΤΙΑ

**Ο ΗΡΑΚΛΗΣ ΕΙΝΑΙ ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΥΣ
ΠΡΩΕΣ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ,
ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΙΟ ΔΗΜΟΦΙΛΕΙΣ**

ΔΡ ΓΚΕΛΗ ΜΑΝΟΥΣΣΟΥ
Εκπαιδευτικός, καθηγήτρια - σύμβουλος
στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
gellym@gmail.com

Στόχος του άρθρου δεν είναι να παρουσιάσουμε τους άθλους του, για τους οποίους υπάρχει πλούσια βιβλιογραφία για παιδιά, αλλά να προσπαθήσουμε να τους «διαβάσουμε διαφορετικά». Η προσέγγισή μας θα κινηθεί στο χώρο των συμβολισμών και της εξερεύνησης μέσα από φύλλα δραστηριοτήτων.

Ο Ηρακλής απεικονίζει την εικόνα του ήρωα στην αρχαία Ελλάδα. Ήταν ξεχωριστός αλλά ταυτόχρονα και συνηθισμένος, θεός και άνθρωπος προορισμένος να δοκιμαστεί περισσότερο από κάθε άλλον, σε μια διαχρονική ιστορία δύναμης, βασάνων και εξιλέωσης. Ο Ηρακλής είναι ένας μύθος για έναν πραγματικό πολεμιστή, γεμάτος κρυμμένους κώδικες και συμβολισμούς για τον πραγματικό κόσμο.

Κάθε άθλος αποτελεί μια κλιμακούμενη δοκιμασία δύναμης, αντοχής και εξυπνάδας και αποφασιστικότητας. Ένας αγώνας με τη φύση αλλά και με τον εαυτό του, με τις δυνάμεις που υπάρχουν μέσα του και φτάνει ακόμη και στα όρια του θνητού και του αθάνατου κόσμου. Μελετώντας τους

μύθους του διαπιστώνουμε σε μια δεύτερη αναστοχαστική ανάγνωση ότι πάλεψε με κάθε δυνατό και ξεχωριστό ζώο όπως τα άλογα του Διομήδη, τον Ερυμάνθιο κάπρο, το λιοντάρι της Νεμέας, τον ταύρο της Κρήτης, τον Κέρβερο, τα βόδια του Γηρυόνη, τιθάσευσε –διαχειρίστηκε δυνάμεις της φύσης όπως τα ποτάμια Αλφειό και Πηνειό για να καθαρίσει τους στάβλους του Αυγεία, ή τη Λερναία Ύδρα, ταξίδεψε πολύ από το Γιβραλτάρ (Ηράκλειες στήλες) ως την πύλη του Άδη, την Κύπρο κ.ά., ταυτόχρονα όμως πάλευε με τον εαυτό του, τον εγωισμό, την αχαριστία αλλά και την κοινωνική διαφθορά και πάντα με πολύ κόπο έβγαινε νικητής.

Ο δύσκολος δρόμος του, συμβολισμός της ίδιας της ζωής ξεκινά, όταν έφηβος βρέθηκε μπροστά στο δίλημμα ποιο δρόμο να ακολουθήσει στη ζωή του. Το δρόμο της κακίας, με τις ραδιουργίες, τα αξιώματα, την εξουσία, τον παράνομο πλούτο και τις αδικίες, ή το δρόμο της αρετής, γεμάτο περιπέτειες, δυσκολίες, εμπόδια και αγώνες που θα τον οδηγούσαν στην αθανασία;

Άθλοι του Ηρακλέους, αναπαράσταση από σαρκοφάγο 300 μ.Χ.,
Εθνικό Μουσείο Ρώμης.

ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Με το μύθο του Ηρακλή συνδέονται και οι πρώτοι Ολυμπιακοί Αγώνες το 776 π.Χ.. Έχουν διαπιστωθεί εντυπωσιακές ομοιότητες ανάμεσα στους άθλους του Ηρακλή και τους Ολυμπιακούς Αγώνες, καθώς πρόκειται για επιτεύγματα δύναμης, αντοχής και πειθαρχίας.

Ο Ηρακλής, σύμφωνα με τις υπάρχουσες πληροφορίες, ίδρυσε τους Ολυμπιακούς Αγώνες μετά από έναν άθλο. Έτσι οι άθλοι συνδέονται άμεσα με την αρχική ίδρυση των Αγώνων. Στο στάδιο της αρχαίας Ολυμπίας ο στίβος έχει μήκος 600 πόδια, που σύμφωνα με τους αρχαίους Έλληνες είναι 600 πόδια του Ηρακλή που βημάτισε πάνω στο στάδιο.

Στον κυρίως ναό της Ολυμπίας, συναντούμε τοιχογραφίες από τους δώδεκα άθλους του Ηρακλή.

Κάθε αθλητής «σύγκρινε» τον εαυτό του με τον Ηρακλή, και δεν τα παρατούσαν αλλά συνέχισαν με την επιμονή του Ηρακλή ανεξάρτητα από τις αντίξοες συνθήκες.

Για τον Ηρακλή υπάρχει πλούσιο υλικό όπως εξαιρετικές ταινίες στο youtube, βιβλία, κείμενα κ.λπ. τα οποία πολύ εύκολα βρίσκει κανείς σε μια αναζήτηση στο διαδίκτυο. Με-

ρικές προτάσεις θα βρείτε και στο τέλος του άρθρου. Αυτό το οποίο στοχεύουμε είναι να συμβάλουμε σε μια διαφορετική, σε μεγαλύτερο βάθος προσέγγιση του ήρωα, οδηγώντας τους μαθητές στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και τη δημιουργικότητας.

ΟΙ ΑΘΛΟΙ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΗ

- 1ος Το λιοντάρι της Νεμέας
- 2ος Η εξόντωση της Λερναίας Ύδρας
- 3ος Το ελάφι της Κερύνειας με τα χρυσά κέρατα
- 4ος Ο Ερυμάνθιος Κάπρος
- 5ος Οι στάβλοι του Αυγεία
- 6ος Οι Στυμφαλίδες Όρνιθες
- 7ος Ο ταύρος της Κρήτης
- 8ος Τα άλογα του Διομήδη
- 9ος Η ζώνη της Ιππολύτης
- 10ος Τα βόδια του Γηρυόνη
- 11ος Τα μήλα των Εσπερίδων
- 12ος Ο Κέρβερος

Δραστηριότητα 1η

Αντιστοικίζω εικόνες με άδλους. Στόχος είναι να μελετήσουμε τους μύθους και τις απεικονίσεις τους.

Το λιοντάρι της Νεμέας

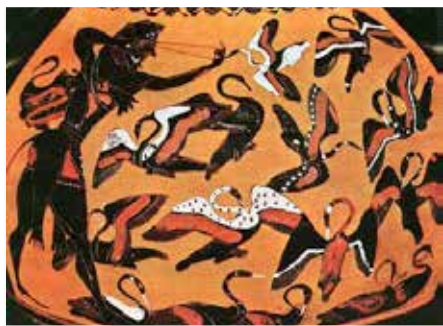
Η Λερναία Ύδρα

Οι Στυμφαλίδες Όρνιθες

Ο Ερυμάνδιος Κάπρος

Ο ταύρος της Κρήτης

Το ελάφι της θεάς Άρτεμης

Οι στάβλοι του Αυγεία

Η ζώνη της Ιππολύτης

Τα βόδια του Τηρμόνη

Η αρπαγή των μήλων των
Εσπερίδων

Ο Κέρβερος του Άδη

Τα άλογα του Διομήδη

Ποιος/οι είναι οι «αγαπημένοι» σας άθλοι και γιατί;

Δραστηριότητα 2η

Βάζω τους άθλους στη σειρά και γράφω δίπλα μια σύντομη περιγραφή: η Λερναία Ύδρα, τα βόδια του Γηρυόνη, το λιοντάρι της Νεμέας, το ελάφι της θεάς Άρτεμης, οι Στυμφαλίδες Ψορίδες, οι ετάβλοι του Αυγεία, ο Ερυμάνδιος Κάπρος, η αρπαγή των μήλων των Εσπερίδων, ο ταύρος της Κρήτης, η ζώνη της Ιππολύτης, ο Κέρβερος, τα άλογα του Διομήδη

ΣΕΙΡΑ ΑΘΛΩΝ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

1ος άθλος:

2ος άθλος:

3ος άθλος:

4ος άθλος:

5ος άθλος:

6ος άθλος:

7ος άθλος:

8ος άθλος:

9ος άθλος:

10ος άθλος:

11ος άθλος:

12ος άθλος:

Δραστηριότητα 3η

Στους άδλους του Ηρακλή συναντάμε πολλά διαφορετικά ζώα, βασιλιάδες, Αμαζόνες κ.λπ. Σημειώνω και ζωγραφίζω ποιοι συμμετέχουν στους άδλους του Ηρακλή. Τι συμπέρασμα μπορώ να βγάλω κοιτώντας συνολικά τους άδλους τους; Με τι πάλεψε τελικά ο Ηρακλής;

Πρόσωπα και ζώα στους άδλους του Ηρακλή.

1ος άδλος:

Λιοντάρι της Νεμέας

Λιοντάρι

Ζωγραφίζω και εξηγώ το μύθο που μου έκανε περισσότερη εντύπωση

Δραστηριότητα 4η

Ανακαλύπτω συμβολισμούς στους άθλους του Ηρακλή

Οι άθλοι του Ηρακλή είναι μια διαρκής πάλη με τη φύση αλλά και τις εσωτερικές δυνάμεις του ανθρώπου. Μελετώντας ακόμη μια φορά τους άθλους, αναζητούμε συμβολισμούς

ΠΙΘΑΝΟΙ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΙ

Το λιοντάρι της Νεμέας

Η Λερναία Ύδρα

Τα χρυσά κέρατα του ελαφιού

Ο Ερυμάνδιος Κάπρος

Ο κόπρος του Αυγεία

Οι Στυμφαλίδες Όρνιθες

Ο ταύρος της Κρήτης

Τα άλογα του Διομήδη

Η ζώνη της Ιππολύτης

Τα βόδια του Γηρυόνη

Τα μήλα των Εσπερίδων

Ο Κέρβερος

Δραστηριότητα 5η

Οι μετακινήσεις του Ηρακλή

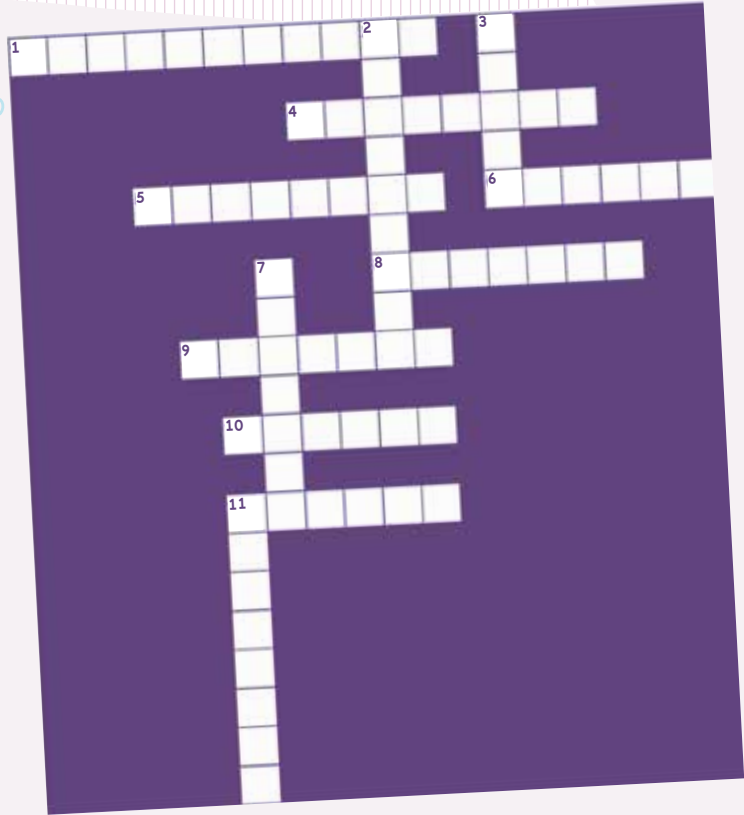
Σημειώνουμε στο χάρτη τα σημεία που ταξίδεψε ο Ηρακλής και βάζουμε μια ταμπελίτσα σε κάθε σημείο. Τι συμπέρασμα βγάζουμε; (Νεμέα, Δελφοί, Κρήτη, Γιβραλτάρ)

Σταυρόλεξο

Οριζόντια

1. Η πρώτη λέξη από τα ανθρωποφάγα αρπακτικά πουλιά (Όρνιθες) με χάλκινα ράμφη, νύχια και φτερά και πετούσαν σαν σαΐτες.
4. Ο Ηρακλής, μετά από πολλές περιπέτειες, βρήκε τον πολεμικό λαό των Αμαζόνων και κατάφερε να τη σκοτώσει για να πάρει τη ζώνη της (η λέξη στην ονομαστική).
5. Ο πρώτος άθλος του Ηρακλή ήταν να το σκοτώσει στη Νεμέα.
6. Ο πέμπτος άθλος του Ηρακλή ήταν να καθαρίσει τους στάβλους αυτού του πλούσιου βασιλιά με τα 3.000 βόδια, από την κοπριά που είχε μαζευτεί εκεί 30 χρόνια. Ο Ηρακλής καθάρισε στρέφοντας τα νερά του Πηνειού και του Αλφειού προς τους στάβλους κι αυτά παρασύρανε την κοπριά.
8. Βασιλιάς των Βιστόνων στη Θράκη, γιος του Άρη. Ο όγδοος άθλος του Ηρακλή ήταν η αρπαγή των αλόγων του που τρέφονταν με ανθρώπινο κρέας. Ο Ηρακλής πήγε στον Ευρυσθέα τα άλογα αφού τα ημέρωσε.
9. Στον άθλο αυτό ο Ηρακλής έφερε τα βόδια του γίγαντα με τα τρία κορμιά και τα τρία κεφάλια που ζούσε σ' ένα νησί στη δυτική άκρη του Ωκεανού.
10. Στον έβδομο άθλο έπιασε τον άγριο (ονομαστική) της Κρήτης που έκανε καταστροφές σε όλη την Κρήτη και τον πήγε ζωντανό στον Ευρυσθέα που φοβήθηκε και τον άφησε ελεύθερο.
11. Ο Ευρυσθέας ερήμωνε κι έφερνε τον πανικό στην περιοχή της Αρκαδίας. Ο Ηρακλής τον σκότωσε στον τέταρτο άθλο.

Κάθετα

2. Τα μήλα από τις νύμφες αυτές άρπαξε ο Ηρακλής. Τα μήλα αυτά τα είχε χαρίσει η Γη στους γάμους του Δία και της Ήρας. Μαζί με αυτές τις κόρες της Νύχτας φύλακας του κήπου ήταν και ο φοβερός δράκος Λάδωνας (Η λέξη στη γενική πληθυντικού).
3. Τρίτο κατόρθωμα του Ηρακλή ήταν να πιάσει το γοργό ελάφι της Κερύνηας με τα χάλκινα πόδια και τα κέρατα και το πήγε στον Ευρυσθέα ζωντανό.
7. Η πρώτη λέξη από το τέρας που σκότωσε στο δεύτερο άθλο. Το τέρας είχε εννιά κεφάλια και σκορπούσε τη συμφορά στους κατοίκους της περιοχής.
11. Αυτός σκοτώνεται στον 12ο άθλο του Ηρακλή. Είχε 3 κεφάλια και φύλαγε τις πύλες του κάτω κόσμου. Ήταν αδελφός του Όρθου και της Λερναίας Ύδρας.

11. ΚΑΡΠΟΣ
10. ΤΑΥΡΟΣ
9. ΓΗΡΩΝΗ
8. ΔΙΟΜΗΔΗ
6. ΑΛΓΕΙΑ
5. ΛΙΟΝΤΑΡΙ
4. ΙΠΠΟΛΑΝΤΗ
2. ΕΣΠΕΡΙΔΩΝ
11. ΚΕΡΒΕΡΟΣ
7. ΛΕΡΝΑΙΑ
3. ΧΡΥΣΑ
ΚΑΘΕΤΑ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ
1. ΣΤΥΜΦΑΝΙΔΕΣ
Απάντήσεις:

Πιθανοί συμβολισμοί (απαντήσεις)

Το λιοντάρι της Νεμέας: Ερμηνεία για το λιοντάρι της Νεμέας: είναι νίκη του Ηρακλή απέναντι στα άγρια, ζωώδη ένστικτά του (λιοντάρι) με τη νοηματική του ισχύ (ρόπαλο) που είναι η ακλόνητη ψυχική θέληση.

Η Λερναία Ύδρα: Συμβολίζει το τέρας που ζει μέσα μας, με τις πολυκέφαλες σαρκοβόρες επιθυμίες του εαυτού μας που ξεπροβάλλουν από τα ελαττώματα του «εγώ».

Τα χρυσά κέρατα του ελαφιού: Συμβολίζουν την ανώτερη γνώση. Έτσι, ο άνθρωπος απελευθερώνεται και αξιοποιεί τον εγωισμό του σε αξιοπρέπεια.

Ο Ερμάνθιος Κάπρος: Το σύμβολο των ψευδαισθήσεων του ατομικού συμφέροντος. Ο ακραίος ατομικισμός του ανθρώπου ενσαρκώνεται σε επιθετικό κάπρο, βλάπτοντας το φυσικό περιβάλλον, που είναι τα σπαρτά (φυτά) και τα ζώα και, φυσικά, η ανθρώπινη κοινωνία. Οι καυλιόδοτες του κάπρου είναι τα παράνομα μέσα για την πραγμάτωση του επιδιωκόμενου στόχου.

Ο κόπρος του Αυγεία: Συμβολίζει τη διαφθορά μιας κοινωνικής ή πολιτικής κατάστασης που για χρόνια πολλά μαστίζει έναν τόπο που δυσσομεί απαίσια. Τα δυο ποτάμια, Αλφειός και Πηνειός, που χρησιμοποίησε ο Ηρακλής με το νερό τους να καθαρίσει τους στάβλους, συμβολίζουν την καθαρική ιδιότητα του νερού. Θα ξεπλύνουν τις πνευματικές και ψυχικές ακαθαρσίες αφυπνίζοντας τις ανθρώπινες συνειδήσεις.

Οι Στυμφαλίδες Όρνιθες: Συμβολίζουν την κακία, τον αρρωστημένο εγωισμό, την αχαριστία κ.ά. Ο Ηρακλής τις εξοντώνει με τη βοήθεια της γνώσης (Αθηνά).

Ο ταύρος της Κρήτης: Ο ταύρος συμβολίζει τις ασυγκράτητες ανθρώπινες ορμές. Η τιθάσευση του ταύρου είναι η τιθάσευση και ο έλεγχος των ορμών.

Τα άλογα του Διομήδη: Τα άλογα γενικά συμβολίζουν τον ανθρώπινο νου. Οι νεαρές φοράδες δείχνουν τη θηλυκή όψη του νου γιατί γεννούν ιδέες ή νοηματικές συλλήψεις θετικές ή αρνητικές.

Η ζώνη της Ιππολύτης: Η ζώνη της Ιππολύτης ήταν το σύμβολο της δύναμης των Αμαζόνων και κατ' επέκτασης της μητριαρχικής εξουσίας, είναι το γκρέμισμα της αυταρχικής γυναικοκρατίας.

Τα βόδια του Γηρυόνη: Τα κόκκινα βόδια του Γηρυόνη συμβολίζουν τις κρυμμένες υλικές επιθυμίες μας που θέλουμε πάση θυσία να πραγματοποιήσουμε και να κατακτήσουμε, αδιαφορώντας για τις ανάγκες του πνεύματος και της ψυχής μας...

Τα μήλα των Εσπερίδων: Τα μήλα γενικά συμβολίζουν τη γνώση. Τα χρυσά μήλα είναι η ανώτερη γνώση της σοφίας, η Αλήθεια που ολοκληρώνει τον άνθρωπο.

Κέρβερος: Ο Κέρβερος είναι το τερατόμορφο θηρίο που έχουμε μέσα μας, κρατά φυλακισμένη την ψυχή μας. Ο Ηρακλής αιχμαλωτίζει τον Κέρβερο με τη βοήθεια της Αθηνάς, η γνώση βοηθά.

Υπάρχουν πολλές ερμηνείες των άθλων και είναι σημαντικό να τις αναζητήσουμε και να τις συζητήσουμε, ανάλογα με την ηλικία των παιδιών.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ, ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- Μεγάλο αφιέρωμα στον Ηρακλή, τον πιο δημοφιλή ήρωα στην ελληνική μυθολογία: Μισός άνθρωπος, μισός θεός, με υπεράνθρωπες δυνάμεις, απελευθερώνει τον ελληνικό κόσμο από το κακό <http://www.eirinika.gr/article/37472/greek-mythos-megalo-afieroma-ston-irakli-ton-pio-dimofili-iroa-stin-elliniki>
- Μια πολύ ωραία παραγωγή σε ταινία με τους άθλους του Ηρακλή http://www.dailymotion.com/video/xxml6f_%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%BC%CF%85%CE%B8%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CE%BC%CE%B1%CE%B8%CE%B7%CF%84%CE%AD%CF%82-%CE%B5%CF%80-8-o%CE%B9-%CE%AC%CE%B8%CE%BB%CE%BF%CE%B9-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B7%CF%81%CE%B1%CE%BA%CE%BB%CE%AE_people
- Στο youtube βρίσκουμε όλους τους άθλους σε μικρά βιντεάκια:
Π.χ. <https://www.youtube.com/watch?v=2UWdRXwdyZ8>
- Αποσυμβολισμός των άθλων του Ηρακλή http://mythagogia.blogspot.gr/2013/11/blog-post_12.html
- Οι άθλοι του Ηρακλή από την εκπαιδευτικό Γ. Λάσκαρη και τους μαθητές της Γ' τάξης <https://4dimotiko.wikispaces.com/file/view/hercules.pdf>